

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXXIV. Quantis iniurijs à temere judicantibus, quantis beneficijs à
Deo, temerè iudicati innocentes afficiantur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

neglectis aliorum de se iudicij. Miraturque Antoninus, qua ratione homines, cum se præ omnibus diligant, suum tamen de se ipsis iudicium, præ alieno tam parvi æstiment. Qui sibi conscius est bene, non debet curare, si alij iudicent malè. Vile enim iudicium est, quod erroneum est; & illum ipsum, quem heri laudavit, hodie deprecat adulator.

S. Antonin:
lib. 12. 2. 4. 5.

C A P V T XXXIV.

Quantis iniurijs à temerè iudicantibus; quantis beneficijs à Deo temerè iudicati innocentes afficiantur?

DErisa olim Anna, & ab Heli, pro ebria, habita, cum postea filiam suam Samuelem Domino offerret, ex sterili foecunda, atque ex contempta honorata facta, in gaudio cecinit: *Dominus mortificat, & vivificat, deducit ad inferos & reducit.* Nempe ille est, qui nos sinit hominum iudicij affligi, atque ab iisdem nos denuò eripit; sicut eripuit Susannam iam, ob falsa senum testimonia, damnatam; quæ, dum ducebatur, ad iudicium retracta inuenta est castimonie speculum, quæ fuerat de adulterio infamata. Hæc enim est ars Dei, vnde mundus pios humiliat, inde ille eos exaltat; sicut etiam plerumque, qui se exaltant, per ipsam exaltationem humiliantur. Igitur *Helcias & uxor eius laudauerunt Deum pro filia sua Susanna, cum Ioachim marito eius & cognatis omnibus: quia non esset inuenta in ea res surpis.* Hæc omnia ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus. Quin etiam ut à facinoribus suis mali deterreantur, si illis manifesta fiat enormitas iniuriarum, quas alijs intulerunt.

I.

1. Reg. 2. 6.

Daniel. 13. 63.

Rom. 15. 4.

Inter eiusmodi scripta, censeo etiam meritò habendam vitam S. Vdalrici celeberrimi Augustani Episcopi, quæ è vetustissimis codicibus, ante Martini Lutheri tempora, Augustæ in lucem edita est, fide utique antiqua. In qua legimus, D. Vdalricum ex itinere aliquando ad Rhenum perlatum incidisse in Comitum, qui fama sanctitatis illius permotus, magni fauoris loco habendum existimavit, si impetrare posset, ut eum in arce sua hospitem susciperet. Quemadmodum etiam hodie DEVM amantes gaudent, si

II.

3^a Reg. 17. 14.

PP. Franciscanos, Cappuccinos, aut alios Dei seruos, ad hospitium suum trahere possint, Existimant enim, se Deum ipsum, in illius excipere, & cum Deo diuinam benedictionem. Qualis, cum Elia, ingressa est, in Sareptha Sidoniorum, in domum viduæ, cuius *hydria farina non defecit, nec lecythus olei minutus est, usque ad diem, in qua Dominus dedit pluuiam super faciem terra.* Quæ mulier vitæ hanc benedictionem meruit admirando genere hospitalitatis. Nam cum vbique fames esset; cum ipsa & filius omnia iam consumpissent, nec illi quidquam superesset, *nisi quantum pugillus capere potest farina in hydria, & paululum olei in lecytho,* quo ablutopro, iam se morituram cum filio, præ fame, ominabatur; tamen, ausus est ab ea petere Elias, ac dicere: *mibi primum fac de ipsa farina subcinericium panem paruulum, & affer ad me. Quæ abijt, & fecit iuxta verbum Elia.* Quæ jam hoc mater faceret, quæ non diceret; *Quiq; sibi proximus, aut, Tunica pallio propior est:* Ego prius, cum filio meo, comedam, si nobis ipsis non sufficit, cur daremus tibi? Nihil horum dixit; sed Elia primum dedit, prodigioso quodam hospitalitatis exemplo. Quo non solum nihil amisit, sed lucrata est plurimum. Nam *& comedit ipse, & illa, & domus eius: & ex illa die hydria farina non defecit, & lecythus olei non est imminutus.* Quin & aliud beneficium illi Elias contulit, vt defunctum postea filium eius à mortuis resuscitaret.

III.

Parem hospitalitem prædictus Comes, utpote opulentus & omnibus rebus abundans S. Vdalrico non exhibuit, maius tamen beneficium reportauit. Nam postquam summis precibus obtinuit, vt pius Antistes apud eum diuerteret, res prorsus nouæ atq; stupendæ acciderunt. Iusserat Comes epulum splendidissimum apparari; iamq; accubuerant, & tot missus in mensam inferebantur, vt eorum ne numerandi quidem, ne dum edundi copia esset. Ac, vt cum ventre etiam oculos liceret satiare, stabant, inter cibos, pictæ ad elegantiam dapes, vernabant horti; germinabant de ferculis herba & gramina; saliebant in altum è saccharis rupibus fontes; explicabant in orbem oculos & gemmatam caudam pauones. Denique quidquid tanto hospiti honorando cocorum industria atque cupediariorum artes poterant elaborare, apponebatur. In sæculo ista magna videntur, & hominibus, corpori saginando deditio

ditis placent. D. Vdalrico omnia frustra fuerunt apparatus. Nihil illi sapuit, nihil omnium pretiosorum attigit. Nempe alium illi cibum misit Deus, quem vulgus nesciebat. Siquidem, vbi coeptum est epulari, sub ipsa conuiuij initia, introducta est, intriclinium, miserandi vultus femina, emaciata, pallida, ossa; de cuius collo humanum caput, idque tabidum catena reuinctum pependit. Hoc tam triste mulieris spectrum, in extremo triclinij angulo cum canibus prandere atque hordeaceo pane & aqua contentum esse cogebatur, ad mortem potius, quam ad famem arcendam. Quod tam miserabile spectaculum non solum exterruit S. Antistitem, sed etiam à ferculis ad se totum rapuit occupauitque. Omnibus igitur alijs rebus omissis; dominum domus interrogauit, quænam esset ærumnosa illa, & quæ tantæ immanitatis causa? Conticuerunt omnes initio ad hanc interrogationem, neque ipse loci Comes statim erupit in responsa; sed aliquamdiu cogitabundus hæsit. Vbi autem visus est sibi satis iræ & verborum collegisse; magno sermonis pondere sic coepit loqui. *Venerande Presul, Femina hæc, quam, inter canes hos, coram intueris, aliter quidem est à primis incunabulis enutrita, sed nempe è prima nobilitatis domo oriunda aliter vixit, quam eam optimi parentes docuerunt. Siquidem è castissima educatione in putidam mœcham degenerauit. Atque, ut me clarius intelligas; hæc uxor mea fuit, sed per adulterium mea esse desijt. Eapropter eam anno iam solido, in hunc, quem vides modum, castigo, facinusque hoc sanguine indignum, vindico; ut alia illius exemplo discant fidem tori habere sanctiorem. Porro cuculus meus fuit Equestris ordinis homo, cetera nobilis, hoc autem crimine & stigmatis sui infamia; & domus mea ignominia factus. Cuius proinde sceleratum à cerviце caput resectum, ferroque vinculum, è collo amassa noctes diesque pendulum feci, vs etiam mortuum in oculis haberet, quem solebat viuum in sinu gestare. Ob hoc flagitium, hoc meruit ornamentum. Atque hoc clementia mea est, torquatam feci, quam oportuit esse crematam. Beneficio meo viuuit, per quam si sterisset, Egisthum meum iam dudum habuissem.*

Hæc contentius perorantem, quo sensu generosa indolis femina audierit, vos cogitate; ceterè, morte ipsa illi grauius fuit, in catenis produci, & coram tanto hospite, in angulo, cura canibus, bestia instar, pasci. D. Vdalricus, postquam audiuit,

IV.

aulæ Dominam illam esse, Deoq; suggerente, intellexit, innocentem tam miseris modis discrucari, rogauit primùm Comitem, vt, quæ apposita erant, omnia iuberet auferi, mensasq; remoueri; non enim sibi quidquam sapere, aut famem esse ad mortales cibos, vbi animarum posset negotijs satiari. Postquam ergo Comitibus mandato ablata fuerunt omnia, cœpit diuinus Antistes eiusmodi sermonem. *Magno me, Domine Comes, hospitij & conuiuij honore excepisti, maiore beneficio afficiis, si, vt adiuu tuarum portas mihi aperuisti, ita & aurium ostia pandas; sinasq; gratiam mihi præstitam verbis salutaribus compensare.* Sic Præfatus, cum Comitè attentum animaduerteret, immò loqui, quæcumq; vellet, iubentem audiret; in hunc modum orationem pertexuit. *Fœdum est adulterij facinus, & perfidia supplicijs digna. Neq; quidquam accidere potest, quod in coniuge iustiore iram prouocet, quam si thalami inra, qua sanctissima esse debent, violentur.* Ad hoc Præfulis exordium, fœmina in catenis habita pænè exanimis concidit. Sed paulò post fuit generositati suæ reddita, vbi ærumnæ suæ patronum audiuit sic perorantem. *Ignis tamen vehemens est coniugij zelus, in gratia incendia erumpit. Sed videndum est etiam atque etiam, qua materia ignis ille incendatur. Cùm enim nihil facilius sit, quam errare in iudicando, ibi maximè erratur, vbi cæcus amor præcipitat iudicantem. Quid enim? esto, rea sit, num idcirco nos decet misericordia obliuisci, quia illa peccauit? Numquid, quando adduxerunt Scribæ & Pharisei mulierè in adulterio deprehensam & statuerunt eam in medio, Dominus IESVS dixit eis, Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat? Nostra vellemus peccata clementer iudicari; immò mala, qua facimus, indignamur, si alij non iudicant esse bona; & in aliorum culpis tam sumus seueri exactores? Accedit, nos sepius me in iudicij decipi. Nam, si nescio, sanctissimi quiq; viri, & innocentissima femina temeritate iudiciorum condemnati sunt. Et vt non longè, per exempla excurram, cui iniuria hac non potest irrogari, si ipse Dei Filius fuit iniustissime morti adiudicatus? Sed indica mihi, obsecro, vnde tibi tam dira suspitionis origo in mentem venit? Annè miseram istam in flagranti crimine deprehendisti? aut quo argumento inducimus, et adulterij ream damnaueris?*

IOAN. 8. 3.

V.

Ad hæc Comes, omnem vim probationis promens, deprehendisse

hendisse se eos dixit, aliquando vnà colloquentes. Hoc totum crimen erat, quod censebatur adeò atrox supplicium commertisse. Quare denuò exhortari orsus Antistes, *Nescis*, inquit, peccatum esse, dubitare de proximi virtute, etiam quando quis neutram in partem per assensum propendet, sed eum prudens & sciens cohibet, & anceps haeret, si quidem non nitatur sufficienti causa; cum iniquè illum bona existimatione priuet, ad quam utiq; ius habet is, qui priuatur. Quando igitur iniquus erit, iudicare plonè, ac deliberatè, & pro certo, aliquid mali de altero, sine sufficienti causa; & quidem tam funestum malum? nec iudicare tantum, sed etiam ad pœnam procedere? Numquid audisti? Si verè utique iustitiam loquimini, recta iudicate filij hominum: *Et illud?* Nolite iudicare, vt non iudicemini, in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & istud? Propter quod inexcusabilis es, ô homo omnis, qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, te ipsum condemnas. *Quid enim? num causam tibi fuisse sufficientem arbitraris, vt adulteros iudicares, qui deprehensi sunt à te colloquentes? Causa sufficiens à viro prudente existimatur, qua, considerata condicione materia, & persona & alijs circumstantijs mouere potest prudentem ad malum aliquod iudicandum. Quis vmquam vir prudens, statim de adulterio iudicat, quem cum femina videt sermocinantem? Nonne prudentes erant Apostoli? & tamen nihil tale de Christo sunt suspicati, quantumuis mirabantur, quia cum muliere loquebatur, nempe Samaritana. Te ipsum appello, num quid enim sapius es cum femina collocutus? igiturnè te debuit uxor tua, vt adulterum repudiare, nedum tam exquisitis tormentis exagitare? Nonne lex naturalis precipit, quod ab alio oderis tibi fieri, ne tu alteri facias? Nelles tu hanc alios in te regula collocutionis iudicari, cur igitur ipse lege tam praua iudicas uxorem tuam? non sineres tu hoc testimonio te de adulterij crimine vinci: Cur igitur in coniugem tuam eiusmodi & testis & iudex extitisti? Si vita hominis à tam leui coniectura pendet, millies occidi meruisti. Præterquam, quòd, ad aliquem in iudicio condemnandum ad pœnam, certitudo requiratur, per idoneorum testium probationem. Quod quia tu neglexisti, reus innocentem damnauisti, neque iam illa est adultera, sed tu homicida. Itaque uxorem à pœna absolue, tu pœnitentiam age.*

Pfal. 57. 2a
Matth 7. 11
Rom. 2. 12
Sot. lib. 3. de iustitia q. 4. art. 3.
Ioan 4. 27.
Tob. 4. 16
S Thom. 2. 26 q. 60. art. 3. & Caiet. ib.

Non faciliè in contrarium mouentur magni domini, & magni pecc-

VI.

ni peccatores: illi ob superbiam, qua se putant errare non posse; isti ob contumaciam, qua obduruerunt. Quare cum Vdalricus Comitem verbis non posset corrigere, prodigio rem transegit. Ita igitur silentem est allocutus: *Quandoquidem sermonibus nihil profissimus, visne erit rem tuam agnoscere, si hoc, toto iam anno, emortuum atque effretum caput, quod uxori tuae catenis, tamquam infame adulterij monumentum, & horrendum monile, ad collum alligasti, innocentiam suam loquendo reddiderit testatam? Quid hinc excipere Comes? Spondit. Sponsione facta, D. Vdalricus sacellanos aliosque sacerdotes comites hortatus est, ut Deum ardentissimis votis rogarent, ne ad honorem nominis sui, ac populi circumstantis bonum (erant quadraginta in loco praesentes) antiqua renouare miracula dedignaretur. Itum est in preces. Nec diu distulit exaudire seruum suum Deus, sed per amputati capitis putrem iam linguam eiusmodi vocem edidit. *Ego cum hac femina non peccavi. Quasi tonitruo audiuissem, ita attoniti omnes steterunt. Sed D. Vdalricus etiam cadauer occisi iussit afferri, quod sub patibulo sepultum exhumatum est, & asseri impositum in triclinium illatum, tum caput à muliere demptum ad trunci corporis pedes, de more proiectum est. Sed o potentiam Dei? nemine manus adhibente, sponte sua à pedibus ad cervicem accessit, illique ita repente coecluit, ut homo, duodecim menses mortuus, illico reuiuiscens surrexit, Comitemque in hæc verba compellârit: *Domine comes, innocentissimam & integerrimam Coniugem tuam iniuste iudicasti, & indigno supplicio crudeliter afflixisti; nihil illa in te umquam peccauit, sed tu in illam. Dicit non potest, quis tunc in omnium animis motus, quæ vox, qui gratulantium atque Deum laudantium exortu sint clamores. Alij innocentium vindicem, alij patientium coronam; alij derelictorum defensorem Deum celebrarunt, qui *deduxit ad inferos, & reducit*, alij deinde Vdalricum ipsum laudibus extulerunt; alij denique diuinæ proiuentiæ gratias egerunt, qui talem hospitem adduxisset. Redijt tunc afflictissimæ dominæ color, redijt animus, & decus, quam vberimè lachrymans, & ad genua eius accidens Comes, veniam suppliciter peticâ, tanto in thalamum honore recepit; quanta prius ignominia iniuriâque à se se repulit ad canes, & repudiauit. Habita est postea non solum***

in ve-

in veneratione, ob innocentiam, sed etiam pro sancta, ob patientiam. Siluit enim toto anno, tam diriter tractata, neque vquam innocentiam suam obtendit, neque viri iniurias accusauit; vt hoc ipsum pro maiore miraculo sit existimatum, quòd femina illustri sanguine oriunda tantum dedecus; mulier delicatè enutrita tam asperum vitæ genus potuerit æquanimiter tolerare; quàm quod alter sit ad vitam reuocatus. Etsi enim hoc contra naturæ est leges; illud tamen plus quàm fæmineam exigit virtutem. Et vxorem quidem suam Comes recepit; Nobilem autem illum numquam de iniuria sibi illata questum (quòd in altera vita iusti iudicij diuini arcana inspexerit, & nouerit, cur Deus eam sibi necem parari permiserit) D. Vdalricus secum Augustam perduxit, vbi in æde summâ B. Mariæ dicâ consecrataque, Numini eiusque Matri, gratijs agendis seruiuit, eo officij genere, quod Germani quidem die *Stüchbrüeder* appellant, nos autem custodes templi possumus nuncupare. Post obitum autem S. Pontificis Vdalrici, ad sepulchrum illius, reliquum vitæ adhuc viginti septem annis prolongatæ, & in omni genere pietatis exercitiæ dedicauit. Ita hospitio receptus D. Vdalricus, matrem familias in gratiam mariti, maritum ad pœnitentiam, Nobilem iniustè occisum ad vitam reduxit, ignominia iniuriæque omni in maximam Dei ac innocentium gloriam conuersâ.

Possem hîc in encomia patientiæ, in diuini arcani consilia, in Dei artes ex ipsa ignominia gloriam illustrantes excurrere, & exclamare: *Iustitia Domini recta, lætificantes corda*; sed magnitudo iniuriæ, quam Comes iste innocentissimæ mulieri intulit, quàmque Deus tam inaudito prodigio mundo detexit, me omnia alia agere volentem, velut iniecta manu, ad se trahit, nec sinit tacere tantam immanitatem, quæ non in hoc solo Comite ad cælum clamauit; sed adhuc quotidie patrat. Nam in primis nihil est frequentius, quàm inter coniuges zelotypia, & ex hac suspiciones, iudicia temerariè lata; odia, insidiæ, homicidia, & omnis generis mala. Itaque lubet addere, *mantissa loco, nihil inter coniuges existere posse grauius, quàm mutua fidei diffidentiam, ex qua nascitur coniugum pestis suspicio, è suspitione obseruatio distorum, factorum, nutuum omnium, è dubijs falsisq; signis persuasio; ex hac cades, & parricidia.*

VII.

Psal. 18. 9.

Matth. Rader. part. 2. Bauariæ S. pag 300.

D d d

Nihil

Nihil ago, nisi documentis ostendo, quibus erudiri possit orbis. Theodosius minor Arcadij F. Theodosij M. nepos Eudociam Augustam coniugem, ob pomum Paulino donatum, ab societate tori seinnxit; Paulinum, ut alij tradunt, eadem nocte occidit, vel in exilium deportari mandavit. S. Ita ex rupe praeceps in altam voraginem deturbata. Extat vita Ita singulari libello edito ab Fischingensi Abbate vulgata.

Baronius in
Otthone III.

Ottho III. Imperator falso delatum Comitem occidit. Henricus S. Kungundis innocentiam ferro igniq; exploravit. Alij priuatorum casus quotidiani & sine numero occurrunt.

VIII.

Neque inter coniuges dumtaxat eiusmodi iniusta atq; temeraria iudicia feruntur. Seruus conseruum, immò Dominum; filius patrem; filia matrem; maritus uxorem; vxor maritum; subditi Principem & magistratum; saecularis Religiosum, Religiosus saecularem, immò & Religiosum, filius confessionis Confessarium ad iudicij sui tribunal vocat. Vnde S. Bernardus ait: *Si is, qui de claustro est, eum qui versatur in populo, interdum minus districte, minusq; circumspicte se se agere deprehenderit; verbi gratia in verbo, in cibo, in somno, in risu, in ira, in iudicio; non ad iudicandum confestim profiliat; sed meminerit scriptum: Melior est iniquitas viri, quam benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui custodia vigilans benefacis, sed qui iuuat multos, & melius facit, & virilius. Quod si implere non sufficit, absq; aliqua iniquitate, id est, absque aliqua inaequalitate vitae & conuersationis sua, memento, quia charitas operit multitudinem peccatorum, Hac dicta sint contra geminam tentationem, qua saepe viri Religiosi Episcoporum vel ambire gloriam, vel excessus temere iudicare diabolici. Sigationibus incitantur. Vitali Monacho de prostibulo egredienti, quidam, qui temere iudicabat, eum libidinis exercendae causa, in illo fuisse putans, colaphum infregit, & illico à dæmone infessus est. Adibat enim Vitalis prostibula, vt meretrices à turpi corporis questu auocaret, pecuniaq; paciscebatur vel vnius noctis continentiam. Quae res clarius patuit, cum percussorem suum à dæmone liberauit. Ostendit ea liberatio, sanctum fuisse, qui temere est iudicatus; iniustum, qui temere iudicauit. Eiusmodi iudicia, non tantum quotidie, in vna ciuitate contingunt millies, sed saepe in vna domo, saepe in vno homine. Quidam enim vel naturae tristes, vel amarae mentis vitio, nemine aspiciunt, quem non iudicent dæmonique.*

S. Bernard.
serm. 12.

Ecclesi. 42. 14.

Eccl. 4. 20.

Puta-

Putabit quis ea iudicia non esse magni momenti, cum intra cogitationem orta, intra cogitationem illico occidant; aut certe, si pertinacius hærent, ultra cogitationes non progrediantur. Verum res secus euenit. Siquidem & alterum sua priuant existimatione, & iudicantem obligant ad opinionem temerè iudicatio restituendam, suamque retractandam; quod cum & raro fiat, & difficile sit exequi, quia opinionem semel conceptam humani ingenij pertinacia non libenter mutat, fit ut is, qui ita iudicauit, iudicium suum ad iudicium & tribunal Dei secum, ex hac vita, plerumque auferat, cum periculo æternæ damnationis. Et, ne quis putet, Comitum quidem iudicium quod innocentem coniugem catenis oneratam, ad canes damnauit, grande quid patrasse; suum autè iudicium innoxium esse, neq; ad tam crudeles pœnas decernendas procedere, sciat, quicumque, apud se se, alterum cum temeritate iudicat mortaliter peccauisse (quo pacto homines creberrimè iudicant) illum, quantum in se est, non ad catenas, aut canes alterum, sed ad longè atrociora supplicia, nempe ad æternum carcerem, & æternos ignes damnare. Quid enim aliud facit, qui alterum iudicat lethale peccatum commississe, quàm ut iudicet, eum æternis supplicijs dignum esse? & non ad Caucasum, sed ad rogum damnandum esse, caminumque ignis, qui numquam extinguetur?

Quod iudicium cum ad solum Dei tribunal pertineat, cuius est scrutari corda & renes, & illuminare abscondita tenebrarum; consequens est, ut Dei iudicium vsurpet, qui de corde, seu voluntate, & occultis alterius iudicat. Sicut ergo magnam Iudici sæculari, aut Ecclesiastico iniuriam irrogaret, qui, eo de tribunali suo deiecto, se ipsum, per vim ingereret, atque sedens in illo iudicaret; ita in vniuersalem viuorum & mortuorum Iudicem Christum iniurius est, qui fratrem, aut proximum suum iudicat gehenna dignum. Prima iusti iudicis conditio est, *Authoritas legitima*; qualem habent indices ordinarij, aut delegati, aut etiam arbitri (iure gentium) quibus se, & quorum iudicio nonnulli vltro subiiciunt. Qui sine eiusmodi potestate alterum iudicat, inuasor est, tyrannus est. Hinc illud ei dicitur: *Tu quis es, qui iudicas alienum seruum?* Et istud: *Vani est legislator & index, qui potest perdere, & liberare.* Tu

IX,

X.

S. Thom. 2. 2.
q. 60. a. 6.

Sot. lib. 3. de
iustit. q. 4. 2. 6.

Rom 14. 4.
Iac. 4. 12.

D d d 2

ANSTON

Iob. 33. 8.
Iacob. 4. 11.

S. Augustin.
hom. 50. ex 50.

antem quis es, qui iudicas proximum? Quænam ista impudentia est, ut faciem Dei accipias, & pro eo iudicare nitaris? Et iterum Iacobus: *Qui iudicat fratrem, iudicat legem.* Legis enim sibi partes usurpat, cuius iudicio suum iudicium anteponit, cum velit alterum, non secundum legem, sed secundum suum iudicium, immò somnium iudicari. *Si autem iudicas legem, ait, non iam legis factor es, sed iudex.* Denique noluit Deus hominem ab homine iudicari, ex arbitrio suspitionis, vel etiam extraordinario usurpato iudicio; sed potius ex lege Dei, secundum ordinem Ecclesiæ, siue ultro confessum, siue accusatum, atque conuictum.

XI.

3. Cor. 2. 11.

Causæ, cur hoc iudicium vetuerit Deus, sunt istæ. 1. Qui iudicat alterum, debet de crimine eius certus esse antè, quàm cum ad supplicium damnet. Atqui, sine peculiari Dei reuelatione, (qualis S. Valrico de iniusta Comitum damnatione erga coniugem & Nobilem facta est) nemo scit alterius mentem, aut intentionem, aut occultum crimen. *Quis hominum scit, qua sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est?* Immo sæpissime adeò latet, amor proprius, adeò in propria causa mali iudices & excæcati sumus, ut nesciamus de nobis ipsis rectè iudicare. 2. Hanc ipsam ob causam, frequenter erratur, non solum quia nescimus occulta cordis alterius, sed etiam, quia sæpe quis hodie alius est, quàm heri; & cras alius erit, quàm hodie: de futuris autem contingentibus, quid mortales scimus? hodie quis peccator est, cras penitentiam ager, & erit iustus. Quantus autem error, hominem iustum iudicare, tamquam peccatorem? Narrat S. Dorotheus, monachum audiuisse de altero, quòd in fornicationis peccatum incidit, atque idcirco, sine ulteriori examine, eum damnauit. Quia autem paulò post peccator ille è vita decessit, apparuit monacho Angelus defuncti animam secum adducens, iubensque ut animam illam iudicaret, & sententiam ultimam in eam pronuntiaret, quandoquidem iam antè illam iudicare cœpisset. Quo audito, perterritus monachus, grauem suum errorem animaduertit; & sine dubio dixit, quod apud Climacum alius dixisse legitur: *Non iudicare veni, sed iudicari.* Promittit quidem Christus ijs, qui eum, relictis omnibus, sequuntur, *sedes duodecim,* & iudicandi potestatem, sed in altera primùm vita, Hinc Paulus ait: *Nolite ante*
tempus

S. Dorotheus
serm. 6.

Climac. c. 2.

Matth. 19. 28.
1. Cor. 4. 5.

tempus indicare. 3. Qui in altera vita reuelaturus est secreta cordium, noluit ea in hac vita esse manifesta, vt in bonis humilitatem, erga malos conseruaret charitatem. Bonum diligimus, malum odio prosequimur. Superbirent boni, si certatim ab omnibus diligerentur. Placerent enim etiam sibiipsis. Nunc, quando pro eo, vt diligantur, odio habentur, continentur in timore & humilitate: verentur enim, ne fortè iustam alijs dederint auersionis causam. At malos si cognoscereamus, cùm eorum sit infinitus numerus, quo pacto eos amaremus, cùm vix diligamus, quos bonos esse existimare debemus? Deus bone, quæ esset ab hominibus vbiq; auersio, si sciremus, eos Deo tam abominabiles esse? Itaque, vt S. Augustinus docet, *contra hoc malum, quo quisq; libenter de homine malum, quod non proficit, suspicatur, charitas habenda est, que non amulatur; immò quæ omnia dubia & incerta aliorum dicta & facta, de quibus non constat, quo animo fiant, semper in partem meliorem interpretatur. Quare in illa verba: Nolite iudicare, hoc loco, inquit S. Augustinus, nihil aliud nobis præcipi existimo, nisi vt ea facta, quæ dubium est, quo animo fiant; in meliorem partem interpretemur. Quod enim scriptum est, Ex fructibus eorum cognosceris eos, de manifestis dictum est, quæ non possunt bono animo fieri, sicut sunt supra, vel blasphemia, vel furta, vel ebrietas, & si quæ sunt alia, de quibus nobis iudicare permittitur, dicente Apostolo: Nonne de ijs, qui intus sunt, vos iudicatis? Immo èt si certò constet facta aliorum esse mala, licet ea iudicare ac corrigere possimus, tamen consilium charitatis suggerit S. Bernardus istud: Cane aliena conuersationis esse, aut curiosus explorator, aut temerarius iudex. Et si perperam actum quid deprehendas, nec sic iudices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, s; opus non potes; puta ignorantiam; puta subreptionem; puta casum. Quòd si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi, & dicito apud te metipsum: Vehemens fuit nimis tentatio: Quid de me illa fecisset, si in me accepisset similiter potestatem?*

Atq; hoc est optimum, contra iudicia temeraria remedium, vt, si iudicare volumus, in nostrum sinum inspiciamus. Ibi nulla committetur temeritas. certa & nota ibi sumus iudicaturi. Ita Christus Pharisæos repressit, adulterij accusantes feminam, cùm ipsi

S. Augustinus
in Psal. 118.

Matth. 7. 1.
S. Augustinus
cap. 30. in
Matth.
Matth. 7. 10.

1. Cor. 5. 12.

S. Bernardus
in Cantic.
serm. 4.

XII.

- Ioan 8. 6. ipsi pleni essent spurcitijs & impuritate. Dixit enim: *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.* Et alibi, post
- Matth. 7. 3. verba illa: *Nolite iudicare, ut non iudicemini, subiunxit: Quid videt festucam, in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non videt?*
- In prat. spir. Hypocrita, *eijce primùm trabem de oculo tuo.* Apud antiquos PP. senex quidam à fratre rogatus, *quid causse esset, cur assidue iudicaret fratres monachos?* respondit: *Quia necdum te ipsum cognovisti.* Nam
- S. Aug. lib. 2. *qui se ipsum novit, fratrum vitia non aspicit.* Itaque monet alius S. de ser. Dom. Pater: *Pie cautèq; vigilandum est, ut cum aliquem reprehendere vel in Monte obiurgare nos necessitas coegerit, primùm cogitemus, utrum tale sit vitium, quod numquam habuimus, vel quo iam caruimus. Et, si numquam habuimus, cogitemus, & nos homines esse, & habere potuisse, &c.* Iudices de alterius errore, ait S. Ambrosius, *qui non habet, quod in semet ipso condemnet. Iudicet ille, qui non agat eadem, qua in alio putaverit puniendi: ne dum de alio iudicat, in se ferat sententiam.* Similia habet S. Chrysostomus, & S. Gregorius. Quam stultus esset chirurgiam profitens, si alteri vellet festucam ex oculo extrahere, cum ipse trabem in suo gestaret? medicus qui pustulam sanare alterius conaretur, ipse viceribus scatenens, quibus remedium nullum adhiberet? Nonne audiret, *Medice, cura te ipsum?*
- S. Ambros. serm. 20. in Psal. 118.
S. Chrylost. hom. 24. in Matth.
S. Greg. Mor. cap. 15.

XIII.

- Tales sunt, qui temerè iudicant. Nam Comes memoratus, de colloquio vnico duos iudicavit seuerissimè, puniuit atrocissimè, quasi adulterium commississent, cum interea homicidium quod est vtique adulterio grauius, & iudicium temerarium commississet. Sic plerumq; qui alios solent iudicare, ipsi sunt deteriores: quia id de alijs iudicant, quod in se experiuntur. Vt enim is, quem vertigo ebrietatis rotat, etiam alia circa se putat rotari; sic malus mala sua etiam alijs attribuit. Sic hæretici, cum ipsi castitatem non seruent, à nemine patant alio posse seruari. Nempe
- Eccl. 10. 3. *quales sumus, taliter & iudicamus. In via stultus ambulans, cum ipse sit inspiens, omnes stultos astimat.* Quemadmodum enim boni, in alijs bona, in se mala aspiciunt; ita vicissim mali in se bona, in alijs mala intuentur & mirantur. *Mitto vos ad Sanctum illum senem,* ait S. Bernardus, *qui cum audisset, peccasse unum ex fratribus, amarissimè flebat, inquiens: Ille hodie, & ego cras. Qui sic flebat super se, putas quia non compassus sit fratri? Erat autè ille senex anchoreta,*
- S. Bernard. serm. 3. de rebus

choreta, de quo Dorotheus historiam memorat. Bonus fuit hic, idè de bono thesauro protulit bona, sicut malus de malo thesauro profert mala. Nam et de alio refert S. Bernardus, qui ad ipsum D. Bernardum, licet laicus dumtaxat monachus esset, veniens ad pedes illius prostratus dixit: *Va mihi, ô pater, qui monachum vidi, in quo triginta virtutes consideravi, quarum nec unam in me invenio.* Ita in contrarium Phariseus ille, in templo, in se tantum vidit, quod bis in Sabbatho ieiunaret, quod decimas omnium daret, quæ possederat; quod non esset sicut ceteri hominum; raptores, iniusti; adulteri; in publicano autem nihil nisi peccata illius considerabat. Contrarium debuisset agere; in se superbiâ, hypocrysin, iactantiam, contemptum aliorum potuisset invenire; in publicano, humilitatem, demissionem, modestiam oculos ad cælum attollere non audentis, demique pœnitentiam pectus suam verberantis, & Deum deprecantis, ac dicentis, *propitius esto mihi peccatori.* Ita muscis comparantur mali isti iudices, quæ relictis omnibus sanis partibus pomi, aut animalis, omnes ad eam partem aduolant, quæ labem contraxit: Sic enim isti nihil pensi habent eorum, quæ sancta sunt in proximo; sed minutias quærunt, in illis hærent, ibi se pascunt, ubi aliquid mali aduertunt. Quod & sanguisugæ faciunt, quæ ad venam hominis applicatæ, tantum sugunt eum sanguinem, qui in corpore corruptus est, sano ac bono sanguine prætermissio. Exemplum clarissimum est, in Phariseis ad Christum, plus, quàm quadraginta leucarum spatio distantem abierunt, ab Ierosolymis, ut discipulos eius coram accusarent, dicentes: *Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Quale non scelus arbitremur? Quale autem? Non lauant manus, cum panem manducant.* Hem scelus! Et tamen ad has ineptias accusandas, Pharisei, viri Ecclesiastici, religiosi, primates populi, aliorum Duces, tam longum iter suscipiunt, & coram tanto iudice causam leuissimam agunt; & quidem contra Apostolos, in quibus spiritus paupertatem, continentiam, modestiam, honestatem, zelum animarum, diuini nominis atque honoris propagationem, & mille virtutes admirari potuissent. Sic & Phariseorum imitatores, quotidie iam in hoc, iam in illo aliquid reperiunt, quod censent, & damnant; omissis omnibus laude dignis eorum virtutibus:

S. Dorothei doctrin. 62

S. Bernardi scim 1 ad fratres de monte Dei

Luc. 18. 26

Matth. 23. 23

bus: cùm tamen ipsi, si nullo alio vitio laborarent, solis his iudicij mille gehennas mereantur.

XIV.

Et quod omnium deterrimum est, nihil unquam cogitant se delinquere, & fortasse etiam sibi plaudunt, quasi de iudicij acuminis ac subtilitate, & velut de iustitia, quasi obsequium Deo præstent; sicut Comes ille Rhenanus; qui toto anno numquam agnovit, se iniustum iudicem, malum zelotypum & homicidam esse, sed potiùs, ut se iustitiæ, & castitatis amantem esse gloriaretur, uxorem cum catena, & occisi capite pallentem, inter canes, produci iussit, ut aduenis & hospitibus iustitiam suam ostentaret, quæ reuera summa iniquitas fuit. Sed magna pars hominum damnabitur, quòd rerum spiritualium imperitia, & proprio amore exæcata malum bonum, & bonum malum iudicet. Quamquam tanta est Numinis bonitas, ut sicut, ob hospitalitatem, qua Comes S. Vdalricum tamquam seruum Dei suscepit, eidem oculos, per D. Vdalricum aperuit; ita & multis, ob paruum opus bonum, lucem immittat, qua videant, se in tot falsis iudicij ignorantem habuisse, & bene retractent, quod malè iudicauerunt. Quod utinam etiam contingat illis, qui hanc historiam non solum animi, verùm etiam animæ causâ legent: utinam illis contingat, ut mille iudicia temeraria, quibus fortasse, cùm proximum damnare voluerunt, se ipsos perditum iuere, tandem aliquando omnia, apud Confessarium retractent, & expungant; discantque non se, nec sua iactare, quæ fortè reprehensione digna sunt, ut planè digna fuit illa iniusta Comitum in uxorem innocentem scævicia, quam hospiti Vdalrico voluit, tamquam iustitiæ exemplum, ostentare.

Ma. 5, 20:

Plin. lib. 2.
epist. 2.

Quod si verò etiam laude dignum est factum aliquod, tamen digna non est eius iactatio. *Meminimus, ait Plinius, quanto maiore animo honestatis fructus in conscientia, quam in fama reponatur. Sequi enim gloria, non appeti debet. Nec si casu aliquo non sequatur, idcirco, quòd gloriam non retulit, minus pulchrum est. Si verò, qui beneficia sua verbis adornant, non idèò predicare, quia fecerint, sed ut predicarent, fecisse creduntur. Sic quod magnificum referente alio fuisset, ipso qui gesserat recensente, vanescit. Homines enim, cùm rem destruerent non possunt, iactationem eius incessunt. Ita si silenda feceris, factum ipsum & laudanda, quòd non sileas, ipse culpabilis.*

CAPVT